

Jumalateenistus Nõos P, 27.04.25 kl 11, *Quasimodogeniti*

Lektsioonid: Js 43:10–12; 1Jh 5:4–12

Jutlus: Jh 20:19–31

Laulud: 113 (1–3); 110 (1–5, 6); 115 (1–2); 120 (1–3)

Kui nüüd selsamal nädala esimesel päeval oli õhtuaeg ja seal, kuhu jüngrid olid kogunenud, olid uksed lukus, sest nad kartsid juute, tuli Jeesus, jäi seisma nende keskele ja ütles neile: „Rahu teile!” Kui ta seda oli öelnud, näitas ta neile oma käsi ja külge. Siis said jüngrid rõõmsaks Issandat nähes. Jeesus ütles nüüd neile taas: „Rahu teile! Nõnda nagu Isa on läkitanud minu, nõnda saadan ka mina teid.” Kui ta seda oli öelnud, puhus ta nende peale ja ütles neile: „Võtke vastu Püha Vaim! Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele te patud kinnitate, neile on need kinnitatud.” Aga Toomas, keda nimetatakse Kaksikuks, üks kaheteistkümnest, ei olnud nendega, kui Jeesus tuli. Teised jüngrid ütlesid nüüd talle: „Meie oleme näinud Issandat.” Aga tema ütles neile: „Kui ma ei näe tema käte sees naelajälgi ning ei pista oma sõrme naelte asemeisse ega oma kätt tema külje sisse, ei usu ma mitte!” Ja kaheksa päeva pärast olid ta jüngrid taas kodus ja Toomas nendega. Uksed olid lukus, aga Jeesus tuli, jäi seisma nende keskele ja ütles: „Rahu teile!” Seejärel ta ütles Toomale: „Pane oma sõrm siia ja vaata minu käsi ning pane oma käsi ja pista mu külje sisse ning ära ole uskmatu, vaid usklik!” Toomas vastas talle: „Minu Issand ja minu Jumal!” Jeesus ütles talle: „Kas sa usud seepärast, et sa oled mind näinud? Õndsad on need, kes ei näe, kuid usuvad.” Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu tema nimes.

Tänane kirjakoht väljendab suurt leppimist, rõõmu ja rahu. Jumala suur õndsusplaan inimeste tagasitoomiseks enda juurde on saanud suurejoonelise lõppakordi: Kristus on surnuist üles tõusnud! Nii nagu muusikateosel, on ka Jumala õndsusplaani kooda ehk lõpuosa – aeg inimeste pöördumiseks Jumala poole enne Jeesus Kristuse taastulekut ja Viimset Kohtupäeva. Kuid Jumala suur töö on siiski igaveseks tehtud!

Meeleolu, mida kirjeldasin on suur kontrast meeleolule, mis valitseb Piibli algul 1Ms 3. peatükis, kus toimub pattulangemine ja kus esimest korda väljenduvad inimliku eksistentsi hädad ja raskused. 1Ms 3:10 ütleb Aadam, et ta kardab Jumalaga kohtuda, sest ta on alasti. Pattulangus tõi inimese ellu hirmu.

1Ms 3:12j ütleb Aadam, et teda ahvatles Jumala vastu pattu tegema tema naine. Naine aga süüdistas madu. Pattulangus tõi inimese ellu süüdistamise.

1Ms 3:15 ütleb Jumal, et mao ja naise vahel saab olema vihavaen. Pattulangus tõi inimese ellu konflikti muu looduga.

1Ms 3:15 ütleb Jumal, et naine peab valuga lapsi ilmale tooma. Pattulangus tõi inimese ellu valu.

1Ms 3:17 ütleb Jumal Aadamale, et ta peab kogu elu oma elatise pärast vaeva nägema. Pattulangus tõi inimese ellu vaeva.

1Ms 4:8 on öeldud, et Aadama ja Eeva lapsed läksid tülli ja Kain tappis Aabeli. Pattulangus tõi inimese ellu tüli ja mõrva.

On muljetavaldav, kuidas evangelist Johannes selle kontrasti oma evangeeliumi lõpuosas lahendab, kasutades osalt lausa samu märksõnu, mis pattulangusloos.

Kõigepealt aed. Ka meie tänasele kirjakohtale eelnev stseen toimub aias, justnagu toimusid eelnimetatud ebameeldivad lood (v.a vennatapp) Eedeni aias. Kuid meeleolu on hoopis teine, ehkki keset seda Kolgata mäe juures asuvat aeda asus ju Jeesuse haud. Keset Eedeni aeda asus küll elupuu, kuid see ei toonud inimestele enam õnne. Jeesuse haud aga sai inimekonnale uueks lootuseks, võiks ka öelda elupuuks, kui meenutada Jeesuse võrdlust iseenda ja viinapuu vahel.

Seal aias on meeleteitel Maarja Magdaleena, kes meenutab segadusse aetud Eevat Eedeni aias. Maarja nutab, kuid erinevalt Jumala manitsusest Eedeni aias tullakse teda hoopis lohutama. Ja lohutajaks on Jeesus ise.

Maarja on imelise Jeesusega kohtumise üle õnnejoovastuses ja jookseb sellest teatama jüngreile. Jüngrid aga ei usu teda. Sellest Jh küll ei kõnele, kuid asjaolu, et jüngrid istuvad nädal pärast Jeesuse surma ikka lukustatud uste taga ja tunnevad hirmu juutide ees, näitab, et Maarja (ja teiste naiste) sõnumid Jeesuse ülestõusmisest on nende jaoks tühised. Naise tunnistust ei võetud tollal lihtsalt tõsiselt, nad ei saanud tunnistada ka kohtus. Ja küllap ei võtnud Maarja tunnistust tõsiselt ka jüngrid. Pattulangusest pärit hirm ja usaldamatus olid neil endiselt südames.

Kuid siis ilmub nende ette ülestõusnud Jeesus ja ütleb jüngreile: „Rahu teile!“ Mitte nagu Jumal, kes pattu teinud ja end ära peitnud Aadamale hüüdis: „Kus sa oled?“ Ei, Jeesus soovib kohe oma ootamatu ilmumise järel jüngreile rahu. Ta ei noomi jüngreid, ehkki põhjust oluks – olid nad ta ju enne surma maha jätnud, Peetrus koguni kolm korda maha salanud. Ka ei süüdistata Jeesus oma piinajaid, vaid näitab jüngreile oma haavu. Tahtmatult tekib mõte, et need haavad ei vaeva enam Jeesust. Sest nii ränkade haavadega suudaks normaalne inimene ju vaevalt liikuda.

Ning siis ütleb evangelist Johannes: „Siis said jüngrid rõõmsaks Issandat nähes.“ See on tõeline pöördpunkt! Mitte ainult jüngrite elus, vaid kogu inimkonna ajaloos. Tuleb meelde ingli kuulutus Petlemma väljal karjastele Lk 2:10: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale...“ Ja ingliskoori laul Lk 2:14: „Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel!“ Karjaste jaoks oli see jõuluööl olnud ainult töötus, kuid nüüd, ülestõusnud Jeesuse ilmudes Maarjale ja jüngreile sai see tõelisuseks.

Seejärel puhub Jeesus oma jüngrite peale ja ütleb: „Võtke vastu Püha Vaim!“ Võiks mõelda, et see seik läheb vastuollu nelipühasündmusega Ap 2, kus Püha Vaim valatakse jüngrite peale taevast ja nad hakkavad kõnelema võõraid keeli. Kas siis Jh ei sobi kokku Mt, Mk ja Lk pärimusega?

Mitte seda. Sest siin on kaks aspekti, mida tasuks arvestada.

Esiteks näib ka siin olevat seos Piibli algusega, kus 1Ms 2:7 on öeldud: „Ja Issand Jumal valmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse eluhinguse: nõnda sai inimene elavaks hingeks.“ Mullast tehtud inimene sai Jumala Vaimu abil elavaks. Ja võib arvata, et see elu oli igavene elu. Pattulanguses inimene selle igavese elu kaotas. Kuid ülestõusnud Jeesus andis oma jüngritega kohtudes neile selle igavese elu Püha Vaimu läbi tagasi: kes usub Jeesusesse, sellel on igavene elu. Selline usk aga saab tulla vaid Püha Vaimu annina.

Teine oluline aspekt Jeesuse Püha Vaimu andmises jüngreile on see, et Jeesus annab Vaimu jüngreile kindla eesmärgiga: selleks, et nad saaksid patte andeks anda ja vajadusel neid ka kinnitada. Võiks siis öelda, et siin annab Jeesus Püha Vaimu kaudu inimestele tõepoolest võime ära tunda head ja kurja, mida esimesed inimesed taotlesid, kuid mida nad kuradi kavaluse tõttu tegelikult ei saanud. Jeesuse jüngrid said jumaliku meelevalda.

Nüüd aga see Tooma lugu. Nimi Toomas tähendab teatavasti „kaksikut“. Seepärast on ka vahel arvatud, et Toomas oli Jeesuse kaksikvend. Praegu on minu mõttes rõhutada aga seda, et kui see tõesti nii oli, siis ületatakse siin omal kombel Kaini vennatapp. Toomas praalib ja norib lausa tüli: kuidas saab tema vend olla parem kui tema ja surnuist üles tõusta, olles nõnda Jumalale meelepärasem kui tema? Täpselt Kaini mõtteviis!

Kuid Jeesus näitab end nädal pärast oma ülestõusmist Toomale ja annab end n-õ tema meelevalda alla: palun, tee minuga kõike, mida tahad, peaasi, et sa usuksid, et ma elan, sest ma olen Jumala Poeg.

Ja kuulsime mis juhtus: Toomas vastas Jeesusele: „Minu Issand ja minu Jumal!“ Toomas oli hämmastunud ja hetkega relvitu. Märkame, et ta ei kasutanud talle pakutud võimalust Jeesuse haavu puudutada. Jeesuse nägemine sellises olukorras veenis teda täielikult ja kehalist kontakti polnudki tarvis.

Siinkohal annab Jeesus ka väga tähtsa töötuse: „Õndsad on need, kes ei näe, kuid usuvad.“ See on töötus meile kõigile, kes on sündinud pärast 1. sajandit pKr. Jeesus ei taha öelda, et õndsad pole need, kes on Jeesust elusana näinud. Vaid ta tahab julgustada kõiki järgmiste põlvkondade kristlasi uskuma. Pole tarvis tunnustähti. Jumal annab uskumiseks kõik vajaliku. Ja see on Pühakiri. Pühakiri peab tekitama usku neis, kes pole Jeesust kunagi näinud.

Meie kirjakoht lõpeb evangelist Johannese kinnitusega, et Jeesus tegi palju rohkem tunnustähti kui need, mis on Jh evangeeliumis kirja pandud. Kuid need, mis Jh evangeeliumis on kirja pandud, on

seal just selleks, et kristlased, kes Jeesust ei näe, usuksid sellegipoolest, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg.

Ent milleks seda usku tarvis on? Selleks, nagu ütleb evangelist, et uskujal oleks elu Jeesuse nimes. See mõte tuletab meelde Jh alguse, Jh 1:3j: „Mis on tekkinud tema [Sõna] kaudu, oli elu, ja elu oli inimeste valgus.“ See elu on Elu suure algustähega. See on elu, mida elasid esimesed inimesed Aadam ja Eeva Eedeni aias. Imelisel kombel on see elu nüüd jälle inimestele kättesaadav. See elu on olemas juba praegu, kui elame selles kaduvas ja pattulangenud maailmas. Ent see elu on olemas ka pärast surma. Täpselt sama kindlalt kui Jeesuse elu pärast ristisurma. Ja võiks ka öelda, et see elu on ihuline, kuna Jeesuse ihu oli ju samasugune nagu jüngeril. Ainult selle vahega, et see polnud talle koormaks.

Seega võib võtta kokku: Jeesus Kristuse Jumala Poja lunastussurm võttis meilt, inimestel ära pattulanguse needuse: hirmu, süüdistamise, vihavaenu, valu, vaeva ja mõrva. Ja samamoodi võttis Kristuse lunastussurm ära haiguste voli ihu üle. Keegi, kes usub Kristusesse, ei pea kartma, et igaveses elus jätkuvad maised vaevad.

Js 43:19 ütleb Issand prohveti suu läbi: „Vaata, mina teen hoopis uut: see juba tärkab, kas te ei märka?“ Jumal on selle uuega Kristuses valmis saanud. Meie asi on seda märgata, mõista ja uskuda. Amen.